

Marcin Łysko

Uniwersytet w Białymstoku
e-mail: marcin.lysko@uwb.edu.pl

ORCID: 0000-0002-2789-4679

DOI: 10.15290/mhi.2020.19.01.21

Kronika Katedry Nauk Historyczno-Prawnych, Teorii i Filozofii Prawa oraz Komparatystyki Prawniczej¹ (2019 r.)

Nowa struktura Katedry

Od 1 października 2019 r. białostockie środowisko historyków prawa ponownie funkcjonuje w strukturach organizacyjnych jednej katedry. W wyniku połączenia Katedry Prawa Rzymskiego, Katedry Filozofii i Historii Prawa oraz Katedry Teorii i Filozofii Prawa powstała Katedra Nauk Historyczno-Prawnych, Teorii i Filozofii Prawa oraz Komparatystyki Prawniczej. Kierownikiem nowej katedry został Piotr Niczyפורuk, który pełni również funkcję kierownika Pracowni Prawa Rzymskiego i Łacińskiej Kultury Prawnej. Oprócz Piotra Niczyפורuka obsadę personalną pracowni stanowią: Piotr Kołodko, Mariusz Mohyluk oraz Krzysztof Szczygielski (przed reorganizacją był pracownikiem Katedry Prawa Konstytucyjnego). Drugą z pracowni funkcjonujących w strukturach nowoutworzonej Katedry – Pracownię Historii Prawa – oprócz kierownika Piotra Fiedorczyka – tworzą Marcin Łysko i Karol Kuźmicz. Z pracownią

---

¹ Kronika stanowi kontynuację prowadzonej corocznie od 2005 r. kroniki Katedry Nauk Historyczno-Prawnych (2005–2012), Katedry Nauk Historyczno-Prawnych i Komparatystyki Prawniczej (2013–2016), a następnie Katedry Filozofii i Historii (2016–2019). Niniejsza kronika przedstawia aktywność naukową białostockiego środowiska historycznoprawnego, którego wszyscy przedstawiciele od 1 X 2019 r. funkcjonują w strukturach Katedry Nauk Historyczno-Prawnych, Teorii i Filozofii Prawa oraz Komparatystyki Prawniczej.

Historii Prawa blisko współpracują Kamil Niewiński oraz doktoranci – Bartosz Truszkowski, Dawid Zdrójkowski i Marek Walendziuk. Ponadto, w Katedrze funkcjonuje Zakład Teorii i Filozofii Prawa, którym kieruje Anetta Breczko.

Publikacje

Aktywność naukowa pracowników i doktorantów Katedry w roku kalendarzowym 2019 przyniosła efekt w postaci licznych publikacji, zamieszczonych na łamach krajowych i zagranicznych periodyków naukowych oraz w pracach zbiorowych.

Spośród publikacji na łamach krajowych periodyków naukowych wyróżnia się artykuł Piotra Fiedorczyka (napisany wspólnie z Adamem Lityńskim i Anną Stawarską-Rippel) *Wojny XX wieku i ich skutki dla ustrojów państwowych i prawa*, który został zamieszczony w „Czasopiśmie Prawno-Historycznym” (2019, t. LXXI). W kolejnym sztandarowym periodyku środowiska historyków prawa „Zeszyty Prawnicze” (2019, t. 19, nr 1) Piotr Niczyporuk zamieścił artykuł *Kilka uwag o karze mutylacyjnej wykonanej wobec rzymskiego bankiera: (na marginesie Vita Galbae 9)*.

W dedykowanym długoletniemu kierownikowi Katedry Nauk Historyczno-Prawnych Adamowi Lityńskiemu w związku z przypadającym w 2019 r. 50-leciem obrony pracy doktorskiej, specjalnym tomie czasopisma „Z Dziejów Prawa” (2019, t. 12), swoje artykuły zamieścili:

- Piotr Fiedorczyk – *Polski Październik 1956 r. a reforma rolna*,
- Karol Kuźmicz – *Jan Jakub Rousseau – irracjonalny buntownik*,
- Marcin Łysko – *Postępowanie nakazowe w sprawach o wykroczenia w Polsce Ludowej*,
- Piotr Niczyporuk – *Publikacje romanistyczne w Akademii Wileńskiej w latach 1644–1655*,
- Kamil Niewiński – *Wymiana kadr sędziowskich w sądach powszechnych w latach 1944–1954. Zarys problematyki*.

Kolejne dwa artykuły Karola Kuźmicza ukazały się na łamach periodyków „Roczniki Administracji i Prawa” (*Utopie a wolność jednostki. Mit czy postulat?*, „Roczniki Administracji i Prawa” 2019, t. XIX, z. 1) oraz „Annales UMCS” (*Pokój jako element ideowy myślenia utopijnego*, „Annales UMCS” 2019, t. LXVI, z. 2, Sectio G). Marcin Łysko opublikował artykuły *Działalność kolegów do spraw wykroczeń w okresie obowiązywania stanu wojennego* („Studia Prawno-Ekonomiczne” 2019, t. CXII) oraz *Main Problems of the Codification Works on Substantive Misdemeanor Law in People’s Poland*, („Studia Iuridica” 2019, t. LXXX). Kamil Niewiński zamieścił swój artykuł *Obsada stanowisk sędziowskich w sądach powszechnych w Polsce po II wojnie światowej* w czasopiśmie „Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego” (2019, t. XXII). Krzysztof

Szczygielski opublikował artykuł *Some remarks on Benito Mussolini's speech Roma antica sul mare*, na łamach periodyku „Gdańskie Studia Prawnicze” (2019, nr 3). W czasopiśmie “Journal on European History of Law” (2019, t. 10, nr 1) ukazała się publikacja Bartosza Truszkowskiego *Registration of Civil Status in the Second Polish Republic (1918–1939)*. Dawid Zdrójkowski zamieścił artykuł *Geneza dekretu o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszyzację życia państwowego* w czasopiśmie „Studia Prawnicze i Administracyjne” (2019, t. 28 (2)).

W pracach zbiorowych najczęściej publikował Piotr Fiedorczyk, który był autorem następujących artykułów:

- *Developments in Family Law – Year by Year: Poland*, [w:] *Developments in Family Law, Year by Year I (2018)*, red. O. Szeibert, Budapest 2018,
- *Rozwój prawa rodzinnego na ziemiach polskich*, [w:] *Rodzina i jej gospodarstwo na ziemiach polskich w geografii europejskich studiów rodzinnych do połowy XX wieku*, red. P. Guzowski i C. Kuklo, Białystok 2019,
- *Projekt Kodeksu rodzinnego na tle wcześniejszych polskich projektów prawa rodzinnego w ostatnim stuleciu. Uwagi historyka prawa*, [w:] *O potrzebie nowego Kodeksu rodzinnego i jego podstawach aksjologicznych. W 30. rocznicę uchwalenia Konwencji o prawach dziecka*, red. S. L. Stadniczeńko, M. Michalak, Toruń 2019,
- *Dziedzictwo Komisji Kodyfikacyjnej II RP – w stulecie od odzyskania niepodległości*, [w:] *Dziedzictwo II Rzeczypospolitej*, red. W. Kalwat, M. Kopczyński, R. Kostro, Warszawa 2019,
- *Sąd Okręgowy w Białymstoku 1919–1939*, [w:] *Z dziejów Sądu Okręgowego w Białymstoku*, Księga jubileuszowa, red. P. Fiedorczyk, K. Niewiński, W. Wróbel, Białystok 2019.

W księdze jubileuszowej Sądu Okręgowego w Białymstoku publikację *Sądownictwo białostockie w latach 1944–1998* zamieścił także Kamil Niewiński. Artykuł Krzysztofa Szczygielskiego *Tradycje prawa rzymskiego w dekoracjach architektonicznych budynku Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych Ameryki* ukazał się w pracy zbiorowej *Ius est ars Boni et Aequi. Sztuka w prawie, prawo w sztuce*, red. A. Dębiński, M. Jońca, I. Leraczyk, Lublin 2019. Publikacja Marcina Łysko *The Influence of Political Factors on the Adjudicating on Petty Offences in the People's Republic of Poland* ukazała się w wydawnictwie pokonferencyjnym *History of law and other humanities. Views of the legal world across the time*. „Historia del derecho” 73, red. V. M. Minale, V. Amorosi, Madrid 2019. Piotr Niczyporuk i Piotr Kołodko zamieścili artykuł *Le sanzioni penali comminate sui banchieri romani : Riflessioni al margine del frammento di Vita Galbae* 9, w Księdze jubileuszowej *Per pauca terrena blande honori dedicata pocta Petrovi Blahovi k nedozitým 80. narodeninám*, red. V. Vladár, Trnava 2019.

Konferencje naukowe

Kolejnym obszarem aktywności naukowej pracowników i doktorantów Katedry był udział w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych, połączony z wygłoszeniem referatów.

Krajowe

Za najważniejszą z krajowych konferencji, w której uczestniczyli pracownicy i doktoranci Katedry, należy uznać XX Powszechny Zjazd Historyków Polskich, który miał miejsce w Lublinie w dniach 18–20 września 2019 r., białostockie środowisko historyczno-prawne reprezentowali Piotr Fiedorczyk, Bartosz Truszkowski i Dawid Zdrójkowski. Pierwszy z nich brał udział w dyskusji nad referatem M. Mazurek, podczas gdy Bartosz Truszkowski oraz Dawid Zdrójkowski uczestniczyli w sesji posterowej Zjazdu. Bartosz Truszkowski zaprezentował plakat zatytułowany *Prawo o aktach stanu cywilnego w II Rzeczypospolitej. Jedno państwo, pięć reżimów*. Dawid Zdrójkowski przedstawił poster *Proces generała Stanisława Małka w świetle dekretu o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszycyzację życia państwowego 1948–1950*. Oba plakaty zdobyły przyznane przez organizatorów Zjazdu wyróżnienia za najlepsze postery naukowe. W dniach 17–19 września 2019 r. w Lublinie odbywał się XVIII Ogólnopolski Zjazd Katedr Doktryn Politycznych i Prawnych *O wartości prawa. Od absolutyzmu do nihilizmu prawnego*. Uczestniczył w nim Karol Kuźmicz, który wygłosił referat *Czy możliwa jest utopia bez prawa?* Również w Lublinie 12 września 2019 r. miało miejsce IX Lubelskie Sympozjum Romanistyczne *Niewolnicy i rzymskie prawo karne*. Uczestniczył w nim Piotr Kołodko, wygłaszając referat *Niewolnicy i prawo karne. Kilka uwag na marginesie fragmentu D. 48.2.12.4*. W międzyśrodowiskowej konferencji naukowej *Dokonania kulturowe w PRL* (Nałęczów 1–4 kwietnia 2019 r.) w charakterze prelegenta brał udział Karol Kuźmicz (wystąpienie *Oblicza utopii. Rozwój fantastyki literackiej w PRL*).

Pracownicy i doktoranci Katedry aktywnie uczestniczyli w konferencjach naukowych organizowanych na Wydziale Prawa UwB. Podczas Międzynarodowej konferencji naukowej *Aksjologiczne i prawne aspekty niepełnosprawności* (Białystok 11–12 kwietnia 2019 r.) Karol Kuźmicz zaprezentował referat o *Uniwersalnym wymiarze niepełnosprawności*. Na Wydziale Prawa UwB 8 maja 2019 r. odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Proces karny na przestrzeni lat. Przeszłość, Teraźniejszość, Przyszłość*, którą współorganizowało Studenckie Koło Historii Prawa. Opiekunami naukowym koła są Piotr Fiedorczyk i Mariusz Mohyłuł. W konferencji w charakterze prelegentów udział wzięli Piotr Fiedorczyk (referat *Postępowanie przed Komisją Specjalną do Walki*

z *Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym*), Marcin Łysko (referat *Postępowanie w sprawach o wykroczenia w Polsce Ludowej*) oraz Bartosz Truszkowski (referat *Abolicja i ułaskawienie w austriackiej ustawie o postępowaniu karnym z 1873 r. Przegląd spraw z akt Kancelarii Cywilnej Naczelnika Państwa z lat 1919–1922*). Bartosz Truszkowski uczestniczył także w Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Aktualności dychotomii prawa publicznego i prywatnego* (Białystok 13–14 maja 2019 r.), prezentując referat *Prawo do pochówku zmarłego jako pogranicze prawa prywatnego i publicznego. Z prac nad ustawą o chowaniu zmarłych z 1932 r.* Ponadto w roli prelegenta Bartosz Truszkowski brał udział w:

- Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Konstytucja USA i Polski. Teoria i Praktyka* (Poznań 28 września 2019 r.) z referatem *Wpływ prohibicyjnej XVIII poprawki do konstytucji USA na społeczeństwo amerykańskie. «Szlachetny eksperyment» w praktyce*,
- II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *My się śmierci nie boimy. Zmiany w postrzeganiu śmierci na przestrzeni dziejów* (Warszawa 26–27 października 2019 r.), wygłaszając referat *Z prac nad uregulowaniem grobownictwa wojennego w II Rzeczypospolitej. Przegląd projektów i uchwalonych aktów prawnych*.

Dawid Zdrójkowski w roli prelegenta wystąpił na Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Przestępczość w Europie w okresie II wojny światowej i pierwszej powojennej dekady (1939–1956)* (Poznań 23 maja 2019 r.) z referatem *Geneza dekretu o odpowiedzialności za klęskę wrześniową i faszycyzację życia państwowego*.

W białostockim pałacu Branickich w dniu 11 września 2019 r. odbyła się konferencja z okazji 100-lecia powstania Sądu Okręgowego, podczas której w charakterze prelegentów wystąpili Piotr Fiedorczyk (referat *Sąd Okręgowy w Białymstoku 1919–1939*) oraz Kamil Niewiński (referat *Sądownictwo białostockie w latach 1944–1998*). Piotr Fiedorczyk uczestniczył także w zorganizowanej na Wydziale Prawa Uniwersytetu Śląskiego (Katowice 11 kwietnia 2019 r.) Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *3 x M – miłość, małżeństwo i majątek. Czyli słów kilka o majątkowych prawach i obowiązkach małżonków*. Zaprezentował referat *Rozwój małżeńskich stosunków majątkowych* oraz przewodniczył obradom konferencji.

Aktywnym uczestnikiem krajowych konferencji naukowych był Krzysztof Szczygielski, który w charakterze prelegenta brał udział w:

- III Ogólnopolskim Seminarium Prawa Rodzinnego *Rodzina i związki dla niej alternatywne – ochrona życia rodzinnego i prywatnego* (Poznań 11 marca 2019 r.), z referatem *Pojęcie konkubinatu w prawie kanonicznym*,
- IV Ogólnopolskim Forum Młodych Romanistów *Prawnik i wartości w świecie antycznym i współcześnie* (Gdańsk 16 czerwca 2019 r.), głosząc referat *Współczesny prawnik wobec wartości w świecie antycznym*.

Kilka uwag o łacińskich inskrypcjach na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Bukareszcie,

- posiedzeniu Sekcji Praw Antycznych Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej Polskiej Akademii Nauk (Warszawa 26 czerwca 2019 r.) z referatem *Feliks Szenwic - zapomniany romanista warszawski pierwszej połowy XX wieku.*

Marcin Łysko uczestniczył w Ogólnopolskiej Konferencji Naukowa *Przestępność w Europie w okresie II wojny światowej i pierwszej powojennej dekady (1939-1956)*, która odbyła się w Poznaniu 23 maja 2019 r. Wystąpił z referatem *Orzecznictwo w sprawach o wykroczenia w Polsce okresu stalinowskiego (1952–1956)*. W charakterze prelegenta brał także udział w Ogólnopolskim Sympozjum *Łączą nas źródła* (Kraków 19 września 2019 r.), prezentując wystąpienie *Zasób archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej jako źródło do badań nad prawem wykroczeń Polski Ludowej.*

Konferencje zagraniczne

Spośród pracowników i doktorantów Katedry najczęściej w zagranicznych konferencjach naukowych uczestniczył Piotr Fiedorczyk. Wziął udział w konferencji założycielskiej FL-EUR (Family Law in Europe – Academic Network), która odbyła się w Amsterdamie 30–31 stycznia 2019 r. Jest jednym z założycieli tej sieci naukowej, której pierwszym przedsięwzięciem naukowym będzie opracowanie projektu przepisów poprawiających pozycję i bezpieczeństwo prawne osób starszych i niepełnosprawnych. 14–15 lutego 2019 r. uczestniczył w zorganizowanej na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Regensburgu konferencji naukowej *Frost from Kremlin*. Wygłosił referat *Stalinization of Polish and Czechoslovak Family Law 1948–1950*. Podczas zorganizowanego przez International Society of Family Law (ISFL) colloquium: *Children on the Move. Family Law 30 Years after UN Convention on Children's Rights*, (Reggio Emilia 10 maja 2019 r.), Piotr Fiedorczyk zaprezentował wystąpienie *The best interest of the child in the draft of new Polish Family Code.*

Marcin Łysko uczestniczył w XXVth Annual Forum Association of Young Legal Historians (Bruksela 5–8 czerwca 2019 r.), prezentując referat *The position of national minorities in the Second Republic of Poland (1918–1939) – legal regulations and practice.* 9–13 grudnia 2019 r. Krzysztof Szczygielski przebywał w Moskwie na Wydziale Prawa Narodowego Uniwersytetu Badawczego „Wyższa Szkoła Ekonomii”. Uczestniczył m.in. w seminarium naukowym *Рецензия римского права в Европе (Recepcja prawa rzymskiego w Europie)*, podczas którego wygłosił referat: *История римского права в Польше (Historia prawa rzymskiego w Polsce)*. Ponadto, w ramach programu Erasmus+ Piotr

Kołodko odbył staż w kancelarii adwokackiej Paolo Todiniego w Rzymie (24–30 marca 2019 r.).

Dawid Zdrójkowski uczestniczył w:

- Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Bratislava Legal Forum 2019* w Bratysławie (14–15 lutego 2019 r.) z referatem *The Wilczek's law. Polish experience with transition to market economy*,
- Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej i...* w Wilnie 25–27 kwietnia 2019 r. z referatem *Przylączenie Podlasia do Korony na podstawie Unii Lubelskiej*.

Sprawy personalne

1 listopada 2019 r. Piotr Fiedorczyk został powołany na stanowisko redaktora naczelnego serii wydawniczej „Monografie Wydziału Prawa UwB”, w ramach której na potrzeby ewaluacji ukaże się ponad 30 monografii naukowych pracowników Wydziału.